

METODOLOŠKO POJASNILO

Barbara Troha Ažbe

PRIHODEK OD PRODAJE V STORITVENIH DEJAVNOSTIH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Prihodek od prodaje storitev, Slovenija, mesečno (Prva objava)

Marec 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	10
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov o indeksih prihodka od prodaje v poslovnih in drugih storitvenih dejavnostih je prikaz mesečnega gibanja prihodka v omenjenih dejavnostih.

Ključna statistika, ki jo objavljamo je indeks nominalnega prihodka v storitvenih dejavnostih.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) 2019/2152 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike (CELEX: 32019R2152)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo podatki, je prihodek od prodaje v storitvenih dejavnostih v podjetjih, ki so po svoji glavni dejavnosti uvrščena v gostinstvo, promet in skladiščenje, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti. Podatki se nanašajo na celo podjetje, tudi na tisto morebitno stransko dejavnost, ki se ne nanaša na omenjene dejavnosti. Prihodek od prodaje preučujemo glede na skupino SKD dejavnosti.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so podjetja, ki so po svoji glavni dejavnosti (SKD 2008) uvrščena v gostinstvo, promet in skladiščenje, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti

Enote so v raziskovanje STOR/M izbrane na podlagi zajema s pragom. Merila za določitev enot so glavna dejavnost enote, njen letni prihodek in število zaposlenih. V raziskovanje so vključena vsa podjetja, katerih glavna dejavnost je ena izmed storitvenih dejavnosti znotraj področij H, I, J, L, M in N po SKD 2008, ki:

- imajo letni prihodek višji od 180.000 EUR, če so to enote iz prejšnjega zajema, ali višji od 300.000 EUR, če gre za enote, izbrane na novo;
- imajo letni prihodek višji od 90.000 EUR in imajo več kot 2 zaposlena, če gre za enote iz prejšnjega zajema, ali letni prihodek višji od 150.000 EUR

- in več kot 2 zaposlena, če gre za enote, izbrane na novo;
- zaposlujejo več kot 5 zaposlenih oseb.

Podatke o številu zaposlenih pridobimo iz Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP). V raziskovanje STOR/M je vključenih približno 11.000 enot.

Iz zgoraj opisanega izbora določimo enote, ki bodo izpolnjevale vprašalnik, podatke za ostale enote iz izbora pa pridobimo iz administrativnega vira.

Enote, ki izpolnjujejo vprašalnik STOR/M (t.i. terenske enote), določimo na podlagi njihovega preteklega prihodka v dveh korakih – na nivoju raziskovanja in na nivoju skupin dejavnosti. Enote razvrstimo po padajočem prihodku ter nato izberemo toliko enot iz začetka seznama, da njihov prihodek preseže izbrani delež (približno 60 %) v celotnem prihodku vseh enot izbora v določeni skupini dejavnosti.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo mesečno.

Podatke pridobimo z raziskovanjem Poslovne in druge storitvene dejavnosti (STOR/M).

Podatke za omenjeno raziskovanje zberemo:

- z mesečnim vprašalnikom »Poslovne in druge storitvene dejavnosti« (STOR/M), ki je enotam na voljo v elektronski obliki;
- iz administrativnih podatkov, ki jih podjetja sporočajo Finančni upravi Republike Slovenije (FURS) za namen obračuna davka na dodano vrednost (obrazec DDV-O). Ti podatki so Statističnemu uradu na voljo približno 45 dni po izteku referenčnega obdobja.

Poročevalska enota je dolžna sporočiti Statističnemu uradu RS zahtevane podatke za pretekli mesec najkasneje do 20. v mesecu. Opazovane enote podatke izpolnijo elektronsko preko spletne aplikacije eSTAT.

Administrativni vir podatkov, ki jih uporabljamo, so podatki, ki jih podjetja sporočajo Finančni upravi RS za namen obračuna davka na dodano vrednost (obrazec DDV-O).

6 DEFINICIJE

Prihodek od prodaje vključuje skupne fakturirane zneske, ki jih opazovana enota zaračuna v obdobju opazovanja, kar je enako tržni prodaji blaga in storitev, dobavljenih tretjim osebam. Prihodek od prodaje prav tako vključuje vse stroške in druge obremenitve, zaračunane kupcu, tudi če so na računih prikazani posebej (razvoj računalniških programov, licenc, namestitev, itd.).

Prihodek od prodaje ne vključuje zneskov, zbranih v korist tretjih oseb, kot so davek na dodano vrednost in druge dajatve (trošarine, koncesijske dajatve, itd.) ter prodaje osnovnih sredstev. Prihodki, ki so v računovodskih izkazih podjetij uvrščeni med druge prihodke iz poslovanja, finančne prihodke in izredne prihodke, so izključeni iz prihodka od prodaje. Znižanja cen in popuste je treba odšteti. Prodaja na posojilo se šteje v mesec fakturiranja.

Z navedeno definicijo je večinoma primerljiv tudi prihodek, ki ga izračunamo iz postavk na obrazcu DDV-O za obračun davka na dodano vrednost.

Indeksi nominalnega prihodka: upoštevane so tekoče cene; vpliv sprememb cen ni izločen.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki se objavljajo glede na Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD 2008). To je nacionalna različica standardne klasifikacije, ki v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti poslovnih subjektov NACE Rev 2., hkrati pa jo tudi dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi.

Podrobnejša predstavitev klasifikacije je na voljo na povezavi: <https://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>

Dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008), zajete v rezultatih raziskovanja

Zajete so storitvene dejavnosti, zahtevane v Uredbi (EU) 2019/2152 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike.

NAZIV PO SKD 2008	ŠIFRA SKD 2008
STORITVE SKUPAJ	49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 68, 69, 70.2, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 81, 82
H Promet in skladiščenje	49, 50, 51, 52, 53
Kopenski promet, cevovodni transport	49
Vodni promet	50
Zračni promet	51
Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	52
Poštna in kurirska dejavnost	53
I Gostinstvo	55, 56
Nastanitvene in z njimi povezane storitve	55
Dejavnost strežbe jedi in pijač	56

J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	58, 59, 60, 61, 62, 63
Založništvo	58
Dejavnosti v zvezi s filmi, video in zvočnimi zapisi	59
Radijska in televizijska dejavnost	60
Telekomunikacijske dejavnosti	61
Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	62
Druge informacijske dejavnosti	63
L Poslovanje z nepremičninami	68
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	69, 70.2, 71, 73, 74
Pravne in računovodske dejavnosti	69
Podjetniško in poslovno svetovanje	70.2
Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	71
Oglaševanje in raziskovanje trga	73
Druge strokovne in tehnične dejavnosti	74
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	77, 78, 79, 80, 81, 82
Dajanje v najem in zakup	77
Zaposlovalne dejavnosti	78
Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	79
Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	80
Dejavnost oskrbe stavb in okolice	81
Čiščenje	81.2
Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	82

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s kombinacijo sistematskih popravkov, individualnih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo logičnih vrednosti, metodo povprečnih vrednosti, metodo zgodovinskih vrednosti in metodo strukture deležev.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Poleg originalnih podatkov objavljamo tudi desezonirane podatke, in sicer od januarja 2000 dalje na bazno leto 2015. Izjema so dejavnosti L68 Poslovanje z nepremičninami, M69 Pravne in računovodske dejavnosti, M70.2 Podjetniško in poslovno svetovanje, N77 Dajanje v najem in zakup ter N81 Oskrba stavb in okolice; podatki za te dejavnosti so na voljo od leta 2015 naprej. Vse desezonirane časovne vrste so desezonirane direktno.

Časovne vrste desezoniramo z metodo TRAMO/SEATS. Časovni vrsti postavimo model, ki ga približno enkrat letno podrobno pregledamo in popravimo. Z modelom časovno vrsto razčlenimo na:

- komponento trend-cikel (sestavljajo jo trend in ciklična nihanja s periodo, daljšo od enega leta),
- sezonsko komponento (sestavljajo jo vplivi sezone in vplivi koledarja; vplive koledarja sestavljajo vpliv števila delovnih dni, vpliv prestopnega leta, vpliv praznikov in vpliv velike noči),
- iregularno komponento (sestavljajo jo slučajna nihanja in nekateri osamelci).

Desezonirani podatki so originalni podatki, iz katerih so izločeni vplivi sezone in koledarja. Več o desezoniranju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Desezoniranje časovnih vrst](#).

7.3 INDEKSI

Osnovni indeks za posamezno skupino dejavnosti izračunamo tako, da prihodek tekočega meseca primerjamo s prihodkom predhodnega meseca:

$$I_{M/M-1} = \frac{\sum_{i=1}^{N_M} PRIHODEK_i^M}{\sum_{i=1}^{N_{M-1}} PRIHODEK_i^{M-1}} * 100$$

Kjer je:

M	mesec
$M - 1$	predhodni mesec
$I_{M/M-1}$	indeks glede na predhodni mesec
$PRIHODEK_i^M$	prihodek enote i , ki pripada posamezni dejavnosti v tekočem mesecu
$PRIHODEK_i^{M-1}$	prihodek enote i , ki pripada posamezni dejavnosti v predhodnem mesecu

Objavljene indekse za tekoči mesec izračunavamo na naslednje načine:

- Indeks glede na povprečje baznega leta ($\emptyset_{2015} = 100$):

$$I_{BAZ_M / \emptyset_{2015}} = \frac{I_{BAZ_{M-1} / \emptyset_{2015}} * I_{M/M-1}}{100}$$

- Indeks glede na isti mesec predhodnega leta, z izločenimi vplivi koledarja:

$$I_{LET_{M,YCal}} = \frac{I_{BAZ_{M,YCal}}}{I_{BAZ_{M-12,YCal}}} * 100$$

- Indeks glede na predhodni mesec, z izločenimi vplivi sezone in koledarja:

$$I_{MES_{M,SA}} = \frac{I_{BAZ_{M,SA}}}{I_{BAZ_{M-1,SA}}} * 100$$

Kjer je:

M	mesec
$M - 1$	predhodni mesec
$M - 12$	isti mesec predhodnega leta
$I_{BAZ_M / \emptyset 2015}$	indeks glede na povprečje baznega leta
$I_{BAZ_{M-1} / \emptyset 2015}$	indeks glede na povprečje baznega leta za predhodni mesec
$I_{M/M-1}$	indeks glede na predhodni mesec
$I_{LET_{M,YCal}}$	indeks glede na isti mesec predhodnega leta, z izločenimi vplivi koledarja
$I_{BAZ_{M,YCal}}$	indeks glede na povprečje baznega leta, z izločenimi vplivi koledarja
$I_{BAZ_{M-12,YCal}}$	indeks glede na povprečje baznega leta za isti mesec predhodnega leta, z izločenimi vplivi koledarja
$I_{MES_{M,SA}}$	indeks glede na predhodni mesec, z ločenimi vplivi sezone in koledarja
$I_{BAZ_{M,SA}}$	indeks glede na povprečje baznega leta, z izločenimi vplivi sezone in koledarja
$I_{BAZ_{M-1,SA}}$	indeks glede na povprečje baznega leta za predhodni mesec, z izločenimi vplivi sezone in koledarja

- Kumulativni indeks glede na isto obdobje predhodnega leta se izračuna po formuli za indeks glede na isti mesec predhodnega leta, pri čemer se za izračun uporabi vsoto indeksov glede na povprečje baznega leta za tekoče leto in vsoto indeksov za isto obdobje predhodnega leta.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocene indeksi, so omejitve pri objavi določene glede na standardne napake (SE) ocen indeksov. V teh primerih velja:

Če je standardna napaka (SE) ocene indeksa

- 10 ali manj ($SE \leq 10$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 do vključno 30 ($10 < SE \leq 30$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večja od 30 ($SE > 30$), je ocena za objavo premalo zanesljiva, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

V letu 2018 smo začeli objavljati indeks prihodka od prodaje storitev za nove storitvene dejavnosti. Na novo opazujemo poslovanje z nepremičninami (L68), dajanje v najem in zakup (N77) ter dejavnost oskrbe stavb in okolice (N81). V okviru področja N81 smo dejavnosti čiščenja (N81.2), dodali še dejavnosti vzdrževanje objektov in urejanje zelenih površin (N81.1 in N81.3). Po novem ločeno spremljamo tudi pravne in računovodske dejavnosti (M69) ter podjetniško in poslovno svetovanje (M70.2), ki smo jih doslej spremljali skupaj. Podatki, ki se nanašajo na nove storitvene dejavnosti, so v podatkovni bazi SI-STAT na voljo od leta 2015 naprej.

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Trgovina in storitve – Ostale storitve - [Indeksi prihodka v storitvenih dejavnostih](#) Objavljajo se indeksi nominalnega prihodka, in sicer kot originalni podatki in desezonirani podatki (tj. podatki z izločenimi vplivi sezone in koledarja in podatke z izločenimi vplivi koledarja). Podatki so objavljeni po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008)
- Prva objava (Trgovina in storitve, Ostale storitve): »Prihodek od prodaje v storitvenih dejavnostih, Slovenija, mesečno«.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatke dopolnjujemo in usklajujemo ob vsakokratni objavi za zadnjih 10 mesecev, zato so mesečni podatki za zadnjih 10 mesecev do objave končnih podatkov začasni.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V letu 2009 smo rezultate raziskovanja začeli objavljati po SKD 2008, medtem ko je bila prej osnova za zbiranje podatkov in objavljanje rezultatov SKD 2002. V letu 2009 smo časovne vrste od leta 2000 dalje preračunali na SKD 2008.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <https://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Poslovne in druge storitvene dejavnosti (STOR/M)

področje: Trgovina in storitve, podpodročje: Ostale storitve

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Poslovne in druge storitvene dejavnosti (STOR/M)

področje: Trgovina in storitve, podpodročje: Ostale storitve